

Les illes reclamen suport europeu per a un desenvolupament sostenible

Les regions insulars de la Unió Europea formen pinya davant Brussel·les per reclamar l'atenció de les institucions comunitàries envers els problemes derivats de la insularitat, entre els quals els més importants són els referits a les qüestions de l'entorn. Les illes són territoris mediambientalment fràgils i d'aquí la transcendència de cadascuna de les passes que s'han donat. En aquest apartat de document, GEA recull dues de les iniciatives més recents. Una, relativa al futur paper de les illes dins de la Unió i l'altra, més específica, sobre les prioritats de l'entorn. Una, la primera, se situa en el marc de les institucions a Brussel·les i l'altra a Mallorca en ocasió de la reunió de ministres de medi ambient que ha tenguut lloc enguany, tot coincidint amb el semestre de la presidència espanyola.

Pensar en el futur d'Europa

Les regions insulars de la UE varen presentar davant la Convenció Europea -a través de la Conferència de Regions Perifèriques Marítimes d'Europa (CRPM)- una comunicació en la qual reivindiquen la necessitat d'aplicar "disposicions específiques en els territoris de la UE que, com les illes, s'enfronten a condicionaments geogràfics de caràcter permanent". Aquesta comunicació es va lliurar durant la reunió de la Con-

Port d'Eivissa. convenció Europea, que tengué lloc a finals de juny a Brussel·les sota la direcció de la representant personal del president del Govern central i membre del presidium de la Convenció, l'actual ministra d'Afers Estrangers Ana Palacio.

La Convenció, segons una nota de la Conselleria de Presidència del Govern de les Illes Balears, es va posar en marxa el passat dia 28 de febrer amb l'objectiu de reflexionar sobre les qüestions principals que planteja el futur de la UE i de fer arribar recomanacions a la Conferència Intergovernamental que se celebrarà l'any 2004 per revisar els tractats de la Unió davant la seva ampliació. Entre els organismes regionals que hi participen hi ha la

Conferència de Regions Perifèriques Marítimes d'Europa (CRPM), de la qual formen part les Illes Balears. De fet, el responsable de la delegació del Govern de les Illes Balears a Brussel·les, Antoni Costa, així com un tècnic de la Direcció General de Relacions amb Europa de la Conselleria de Presidència participen a la reunió per donar suport a les reclamacions de la CRPM.

Segons la nota, l'esmentada comunicació posa de manifest el fet que mentre la UE "ha adoptat mesures concretes per suprimir els obstacles tècnics i reglamentaris per a la lliure circulació de persones, béns, serveis i capitals, no ha desenvolupat polítiques que possibilitin les mesures corresponents per suprimir els obstacles que troba la lliure circulació de persones, béns i serveis en territoris afectats per condicionaments permanents, com són les illes".

Entre aquests condicionaments s'assenyala la fragmentació territorial en el cas dels arxipèlags; la dimensió demogràfica o geogràfica reduïda; la dificultat afegida a la seva accessibilitat; l'alt cost de les infraestructures i serveis; els recursos naturals i humans limitats, etc. Per tot això, les regions insulars demanen la inclusió d'una referència a la cohesió territorial entre els objectius fonamentals de la Comunitat Europea, així com una nova redacció del Tractat d'Amsterdam que reculli el reconeixement de l'existència de condicionaments estructurals permanents i la possibilitat d'adoptar mesures específiques per posar-los remei.

PER UN DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

D'altra banda i en relació a la problemàtica del medi ambient, les regions insulars d'Europa feren arribar a la Comissió Europea un document sobre les urgències de les illes en aquesta matèria. Les regions insulars s'adreçaren a la reunió de ministres de medi ambient que tengué lloc a Mallorca en ocasió del semestre de presidència espanyola i de la qual en fou l'amfitrió el ministre espanyol, Jaume Matas.

AQUESTA ÉS LA DECLARACIÓ:

1. Atès l'increment dels riscos a què es veu sotmès el nostre planeta, és necessari i urgent reactivar el procés iniciat a la cimera de Río l'any 1992 a favor d'un model de desenvolupament basat en els principis de sostenibilitat. Els progressos realitzats durant la darrera dècada en qüestions com són: les conseqüències que comporta el canvi climàtic, el manteniment de la biodiversitat, la protecció forestal, la lluita contra la desertificació, l'aprofitament dels recursos naturals i biològics i la protecció dels oceans, no han estat suficients per assolir canvis significatius d'abast en els mètodes de producció i en els hàbits de consum.
2. En aquest context de riscos creixents i d'increment en la pressió sobre els recursos, les illes es veuen particularment afectades a causa de factors com són: el territori limitat, l'alta dependència dels recursos marins, la vulnerabilitat enfront dels desastres naturals i dels accidents ecològics, i la pressió demogràfica ocasionada per l'ocupació humana a les zones litorals o per la pressió estacional del turisme.
3. Per tal que aquestes característiques específiques siguin tenguudes en compte, s'han adoptat disposicions especials per a les illes a diversos nivells, i especialment en

"l'Agenda 21", capítol 17, on se subratlla la necessitat d'atorgar una atenció especial a aquests territoris vulnerables i fràgils. Quant a això, les illes s'enfronten en gran part a dificultats de la mateixa naturalesa que aquelles a les quals s'enfronten les regions marítimes en el seu conjunt. És convenient, doncs, pensar en un reactivament del procés de Río que tengui en compte les dificultats d'aquestes àrees insulars i més especialment dels petits estats insulars, la supervivència dels quals es troba en greu perill.

A nivell mundial:

4. En aquest àmbit, les regions insulars europees se solidaritzen amb els petits estats insulars en desenvolupament (els SIDS) i amb els estats costaners d'escassa altitud que són membres d'AOSIS (Aliança de Petits Estats Insulars). Així mateix, són plenament conscients dels reptes únics als quals s'han d'enfrontar els SIDS i de la necessitat d'una presa en consideració particular dels seus problemes i de les seves necessitats.
5. Esperen, per tant, de la comunitat internacional que es posin en marxa els compromisos de l'Agenda 21, el programa d'acció de Barbados i la Declaració del Mil·lenni, i que s'asseguri una ajuda financera i tècnica adequada als SIDS per permetre l'aplicació íntegra d'aquestes disposicions.
6. La comunitat internacional, en particular, hauria de:
  - a) Establir una nova societat de cooperació en matèria d'energies renovables per al desenvolupament sostenible dels SIDS.
  - b) Atorgar recursos financers i tècnics suplementaris per reforçar les capacitats dels SIDS.
  - c) Concedir als SIDS una ajuda financera i tècnica àmplia per permetre'ls utilitzar el millor possible la seva situació oceànica.
  - d) Prendre en consideració els SIDS, petites economies vulnerables, en el context de l'OMC.
  - e) Desenvolupar una cooperació tècnica i financera amb els SIDS amb la finalitat de permetre'ls una reducció de la seva vulnerabilitat enfront de l'agressió exterior, els desastres naturals i les amenaces mediambientals com són ara els canvis climàtics.

A nivell comunitari:

7. Les illes es congratulen que els principis del desenvolupament sostenible estiguin cridats cada cop més a servir de base a les polítiques aplicades a nivell comunitari, tal i com es reflecteix en l'estratègia adoptada per la Unió Europea a la Cimeira de Göteborg el juny de 2001. El futur d'aquestes polítiques ja no podrà dissenyar-se fora d'aquest marc i el projecte de reforma de la política pesquera comuna, en fase d'aprovació, va en aquest sentit; la mateixa cosa ocorrerà amb la política de cohesió econòmica i social després del 2006.
8. D'altra banda, per assolir els objectius d'un desenvolupament sostenible, esdevé necessari un canvi en les actituds, una evolució en les formes de governament i una intensificació de determinades mesures. Entre aquestes mesures, les que tenen una finalitat mediambiental requereixen ser reforçades i anar orientades de manera prioritària cap a la prevenció. La conseqüència per a les illes serà un increment en els costos addicionals que

Formentera.

han de suportar en àrees com són la gestió de residus i de recursos hídrics o la introducció de sistemes energètics basats en energies renovables. Així, doncs, és necessari que es produeixi un augment dels mitjans destinats a les illes, a través de la política de cohesió que s'aplicarà després del 2006, per atendre el cost addicional originat per la introducció d'un nou model de desenvolupament.

9. A més d'aquests mitjans financers, les illes han de poder beneficiar-se, en el marc de les polítiques a favor seu, de la flexibilitat necessària per posar en marxa en el seu territori instruments econòmics, financers o jurídics adaptats a les seves necessitats mediambientals, en particular en els àmbits de l'energia, del proveïment d'aigua, dels residus o dels transports.
10. Aquest conjunt de disposicions només serà plenament eficaç si evolucionen les formes de governament i s'assigna als responsables electes de les zones insulars el seu paper en el disseny, l'aplicació i el seguiment de les estratègies, els programes i les normes reguladores. Concretament, és necessari trobar nous mètodes de cooperació entre els diferents nivells de govern que permetin consultar als responsables regionals a l'inici del procés decisor, que introdueixin una major flexibilitat en l'aplicació de les normatives, amb la finalitat de tenir en compte les particularitats geogràfiques i la capacitat operativa i que afavoreixin l'aplicació de les estratègies d'integració.

Paisatge de la serra.

